

בש"פ 2544/23 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 2544/23

לפני:

כבוד השופט א' שטיין

העורר:

פלוני

נ ג ד

המשיבה:

מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי חיפה (השופט נ'
סילמן) אשר ניתנה ביום 27.3.2023 במ"ת
48534-12-22

בשם העורר:

עו"ד סיף-אלדין ותד

בשם המשיבה:

עו"ד ארז בן ארויה

החלטה

1. לפניי ערר לפי סעיף 53(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), על החלטת בית המשפט המחוזי חיפה (השופט נ' סילמן) אשר ניתנה ביום 27.3.2023 במ"ת 48534-12-22, ובמסגרתה נדחתה בקשת העורר לעיון חוזר על החלטתו מיום 5.2.2023 המורה על מעצר העורר עד לתום ההליכים המשפטיים המתנהלים נגדו.

2. ביום 22.12.2022 הוגש כתב אישום שמייחס לעורר החזקה ונשיאת נשק ותחמושת, עבירה לפי סעיפים 144(א) ו-144(ב) רישא וסיפא לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); וירי מנשק חם באזור מגורים, עבירה לפי סעיף 340א(ב)(1) לחוק העונשין.
3. לפי עובדות כתב האישום, בתקופה אשר אינה ידועה למדינה, עובר ליום 8.12.2022, החזיק העורר אקדח ומחסנית המכילה כדורים שתואמים לאקדח (להלן: הנשק) - וזאת, מבלי שהחזיק ברישיון לנשק. ביום 8.12.2022, פועל בניין, עמאר עבד אל גבני (להלן: עמאר), ביצע עבודות בנייה על גג בניין של שכנו של העורר. העורר, אשר באותה העת שהה בביתו, פתח את חלון ביתו תוך שהוא מחזיק בנשק, צעק "אין עבודה היום, יש שביתה", וירה ירייה אחת באוויר. בסמוך לאחר מכן, צלצל העורר למשטרה והתלונן כי פועלי בניין אשר עובדים באותה העת בבניין שכנו יורים עליו. לפני הגעת כוחות המשטרה למקום החביא העורר את הנשק. כוחות המשטרה שהגיעו למקום ערכו חיפוש בבית העורר ותפסו את הנשק.
4. בד-בבד עם הגשת כתב האישום, הגישה המדינה בקשה למעצר העורר עד לתום ההליכים המשפטיים. ביום 8.1.2023 הסכים העורר לקיומה של תשתית ראייתית לכאורית.
5. ביום 23.1.2023 התקבל תסקיר שירות מבחן שעמד על מאפייני האישיות המכשילים של העורר. שירות המבחן הוסיף כי באמתחתו של העורר הרשעות קודמות, בציינו כי מדובר בעבירות מהעבר הרחוק. כמו כן, שירות המבחן בחן את חלופת המעצר שהוצעה על ידי העורר שממוקמת בג'ת, וקבע כי מדובר בסביבה בעייתית, אשר לא שוללת נגישות לנשק. שורת התחתונה של התסקיר היתה זו: בנסיבותיו של מקרה הירי, עולה הנסתר על הגלוי, ועל כן "קיים קושי להעריך סיכון להישנות התנהגות דומה בעתיד [...] ולהתאים את החלופה הנדרשת" - דבר שמקשה על שירות המבחן "לבוא בהמלצה על שחרורו [של העורר - א.ש.]. למעצר בית ו/או על מעצרו באזוק".
6. ביום 5.2.2023, הורה בית משפט קמא (השופט נ' סילמן) על מעצרו של העורר עד לתום ההליכים המשפטיים. בית המשפט הטעים כי עסקינן בעבירות נשק אשר מקימות עילת מעצר סטטוטורית. בית המשפט הבהיר כי לאור מכלול הנסיבות, לרבות הרשעותיו הקודמות של העורר והתסקיר בשלילי שניתן אודותיו על ידי שירות המבחן, אין מקום לחרוג מכלל המעצר הנהוג בתיקי נשק.
7. ביום 27.3.2023 דחה בית משפט קמא (השופט נ' סילמן) את בקשת העורר לעיון חוזר בהחלטתו לעצור את העורר עד לתום ההליכים. בית המשפט הדגיש כי הבקשה אינה מגלה עילה לעיון חוזר: ההליך בעניינו של העורר מתקדם בקצב תקין; וחלופת המעצר שהוצעה אינה יכולה לסכון לנוכח שלילת החלופה על ידי שירות המבחן. בית המשפט אף דחה את טענת העורר לפיה הכרזה על עמאר כעד עויין מביאה לכרסום ממשי בראיות המדינה. ביחס לטענה זו, בית המשפט הבהיר כי כאשר עד חוזר בו על דוכן העדות הוא מוכרז כעד עויין, אולם אין בכך די כדי להביא לכרסום בתשתית הראייתית.
8. לטענת העורר, עמאר משמש עד מרכזי, ולכן הכרזה עליו כעד עויין מחלישה מניה וביה את התשתית הראייתית. הודעתו של עמאר במשטרה שמפלילה את העורר טעונה חיזוק, כאמור בסעיף 10א(ד) לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971 (להלן: פקודת הראיות); ולטענת העורר, החיזוק הדרוש איננו בנמצא.

9. בנוסף, העורר עצור מיום 8.12.2023, ובהתאם למועדי ההוכחות אשר נקבעו על ידי בית המשפט - הוא עתיד להיות עצור לחמישה חודשים נוספים לכל הפחות. הימשכות ההליכים ותקופת מעצרו הארוכה של העורר, תומכות, לטענתו, במציאת חלופה למעצרו בכלא.
10. העורר סבור אפוא כי מן הדין להעמיד לו חלופה למעצרו מאחורי סורג וברית.
11. לטענת המדינה, כל המיוחס לעורר בכתב האישום מאומת בראיות לכאורה, אשר כוללות את הודעתו של עמאר אשר נמסרה בכתב, ואשר קבילותה לפי סעיף 10א(א) לפקודת הראיות אינה מוטלת בספק. חיזוק להודעה זו נמצא, בין היתר, באקדח שירה ובמציאתו במקום המסתור אצל העורר. כמו כן, העורר חוסה בצלה של חזקת מסוכנות סטטוטורית, כאמור בסעיפים 21א(1)(ג)(2) ו-35ב(2) לחוק המעצרים, אשר לא הופרכה. זאת ועוד: משפטו של העורר נפתח עם הגשת כתב האישום בסוף חודש דצמבר 2022, ועל כן אין מקום לטרוניה על הימשכות ההליכים.
12. המדינה טוענת אפוא כי מן הדין לדחות את הערר.
13. הדין עם המדינה.
14. ראשית, אציין כי "הדעה הרווחת בפסיקה הינה כי בשלב המעצר עד תום ההליכים, אין צורך לעסוק בשאלת קיומה של ראיה תומכת (סיוע או חיזוק) מקום שזו האחרונה נדרשת" (ראו דברי השופט ד' ברלינר בבש"פ 7317/06 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 13 (11.9.2006)). לצידה של גישה זו, קיימת גישה אחרת: גישת המחמירים. לפי גישה זו, מן הדין לבדוק את התקיימותה של דרישה לתוספת ראיתית - סיוע, חיזוק או דבר-מה נוסף - אשר חלה במשפטו של הנאשם, במסגרת הדיון במעצרו עד תום ההליכים כחלק מהבדיקה של ראיות לכאורה (ראו: בש"פ 70/90 צדוק נ' מדינת ישראל, פ"ד מד(1) 250, 251ה-ו (1990); בש"פ 2626/91 מדינת ישראל נ' אלמליח, פ"ד מה(3) 614, 615 (1991); וכן בש"פ 4301/13 בלטי נ' מדינת ישראל, פסקה 38 (14.7.2013); בש"פ 493/22 מדינת ישראל נ' חסין, פסקה 16 (6.2.2022)). השופטת מ' נאור סברה כי טוב נעשה אם נאמץ את גישת-הביניים, אשר מגשרת בין שתי הגישות האמורות, בקבעה כי בהליכי מעצר עד תום ההליכים מן הדין להסתפק בבדיקת התוספת הראיתית ברמה לכאורית בלבד (ראו: בש"פ 6206/05 נאצר נ' מדינת ישראל, פסקאות 15-16 (21.8.2005)). לפי גישה זו, האפשרות שהנאשם יעיד להגנתו ויסבך את עצמו בשקריו אשר יעלו כדי חיזוק או סיוע לראיות התביעה, או יבחר בשתיקה אשר תהווה חיזוק או סיוע (ראו: סעיף 162 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982) - אף היא תישקל על כפות המאזניים. מנגד, העדר וודאות באשר לקיומו של חיזוק, דבר-מה נוסף או סיוע, כאשר אלו נדרשים על פי הדין, יהווה נתון שתומך בשחרורו של הנאשם לחלופת מעצר במסגרת המבחן המקובל של "מקבילית הכוחות" (ראו: בש"פ 6722/15 ניג'ם נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (26.10.2015)).
15. אוסיף ואציין כי הלכת זאדה, שעל בסיסה אנו מצויים להחליט בעניין של ראיות לכאורה לצרכי מעצרו של נאשם עד תום משפטו, לא דנה בתוספות הראיתיות של סיוע, חיזוק ודבר-מה נוסף - כפי שצוין בה בלשון מפורשת (ראו: בש"פ 8087/95 זאדה נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(2) 133, פסקה 19 להחלטתו של הנשיא א' ברק (1996)). הלכה זו משאירה אותנו אפוא עם שלוש הגישות המתוארות לעיל.

16. כך או אחרת: הודעתו של עאמר והחזוקים שסביבה מקימים תשתית ראייתית לכאורה נגד העורר גם לפי גישת המחמירים (שאני לא נמצא עמהם). טענת העורר על הימשכות ההליכים, אף היא תלויה על בלימה - שכן משפטו נפתח רק לפני כ-3.5 חודשים.

17. באשר לעילת המעצר, כפי שהזדמן לי לקבוע - ולא אחת - כלל הוא עמנו כי במקרים כדוגמת זה שלפניי, כאשר כתב אישום, המאומת כדבעי בראיות לכאורה, מייחס לנאשם בגיר עבירה שמעמידתו בחזקת מסוכן כאמור בסעיפים 21(א)(1)(ג) ו-22ב(ב) לחוק המעצרים, השאלה שיש לשאול ביחס לאפשרות לשחררו מן הכלא בתנאים מגבילים או להעבירו למעצר בפיקוח אלקטרוני אל מחוץ לכותלי הכלא, היא לא "למה לא?", אלא "למה כן?" (ראו: פסקה 19 להחלטתי בבש"פ 250/21 מדינת ישראל נ' פרוך (31.1.2021), והאסמכתאות שם). חלופה כאמור לא תתאפשר אלא בהתקיים טעמים מיוחדים, והנטל להוכיח את התקיימותם רובץ על הנאשם (ראו: בבש"פ 248/20 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקאות 20-26 (2.2.2020); בבש"פ 1230/20 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (3.3.2020)).

18. זאת ועוד: כפי שקבעתי בבש"פ 248/20 הנ"ל, "בנסיבות בהן לא עלה בידי הנאשם להפריך את חזקת המסוכנות, תידרש, ברגיל, המלצה חיובית, חד-משמעית ובלתי מסוייגת של שירות המבחן בדבר שחרורו לחלופת מעצר. המלצה כאמור צריכה להינתן בגופו של תסקיר מעצר אשר יוכן על ידי שירות המבחן ויוגש לבית המשפט בהתאם לאמור בסעיף 21א לחוק המעצרים - זאת, כדי לשכנע את בית המשפט כי ניתן לשחרר את הנאשם לחלופת מעצר למרות המסוכנות הנשקפת ממנו" (ראו שם, פסקה 19).

19. לאור האמור, פשיטא הוא שהעורר לא עמד בנטל המוטל עליו, ועל כן לא עלה בידו להפריך את חזקת המסוכנות שחוק המעצרים זוקף לחובתו. צדק אפוא בית משפט קמא בהחליטו לדחות את בקשת העורר לעיון חוזר.

ניתנה היום, י"א בניסן התשפ"ג (2.4.2023).

ש ו פ ט